

hírmondó sem. A Tiszától keletre eső részen eddig 320 000 zsidót szállítottunk gyűjtőtáborokba.⁶⁰

Miután a magyar lakosság értesült arról a szándékról, hogy az összes zsidót eltávolítják az országból, a közvéleményt meg kellett nyugtatni, hogy a zsidóknak fizikai bántódásuk nem esik. Ezt a feladatot Szász Lajos iparügyi miniszter vállalta. A Nyíregyházán május 22-én, Thuránszky Pál Szabolcs megyei főispán beiktatásán mondott beszédében Szász kijelentette:

A zsidókérdés végleges és gyökeres rendezése a magyar gazdasági életben nem fog zavarokat előidézni, nem is idézhet elő, mert a kormány a termelés szempontjait és a termelés folytonosságának fenntartását még a zsidókérdés megoldásánál is fontosabbnak tartja. Általában a zsidókérdés megoldásánál legyünk egyszer tisztában azzal: senki sem célozza a zsidók kiirtását, kipusztítását, sanyargatását. A kormány mind ez ideig egyetlen olyan intézkedést sem tett, amelyből az volna következtethető, hogy ezek a magyarsághoz nem méltó célok lebegnek szeme előtt. A zsidókérdés megoldásánál nem lehet irányadó a gyűlölettől fűtött antiszemitizmus, hanem egyedül és kizárólag a szeretettel áthatott fajvédelem. Senki sem akarja a zsidóságot a világból kiirtani, csak fajtánkat szeretnők megmenteni káros befolyásuk alól. Azt hiszem, mindnyájan, akik a fajvédelem gondolatának hívei, munkásai és harcosai vagyunk, nagyon boldogok lennénk, vagy nagyon boldogok leszünk, ha Ahasverusnak szerencsétlen népe ezen a földgolyón valahol hazát talál, és ott ki fogja építeni a maga állami életét, messze a mi határainktól. De azért is nagy komolyságra, megfontoltságra és nyugalomra van szükség a zsidókérdés megoldásánál, mert senkinek sem lehet célja, hogy népünk részvétét, szánalmát ébressze a zsidóság iránt.⁶¹

A nyíregyházi vasútállomáson Szász beszédének napján is folytatódott a zsidók bevagonírozása a szokásos brutális módon. Thuránszky nem volt hajlandó figyelembe venni a nyugállományú főispán, Erdőhegyi Lajos tanácsát, hogy tiltakozzék a miniszter szájából elhangzó nyilvánvaló hazugságok ellen.⁶²

A magyar országgyűlés képviselőházában május 25-én mondott beszédében Sztójay miniszterelnök lakonikusabban, de egyben nyomatékosabban nyilatkozott. Kijelentette: „Meg akarjuk valósítani a jobboldali és fajvédő politika minden elvi és gyakorlati célkitűzését, a zsidókérdés gyökeres megoldását.”⁶³

Szásznak és kollégáinak a magyar közvélemény megtévesztését célzó cinikus nyilatkozatai elérték a kívánt hatást. A magyar zsidó közösség vezetői pedig nem tettek semmit, hogy ellensúlyozzák a politikusok kijelentéseit. Kezükben voltak az auschwitzi jegyzőkönyvek, és ismerték a népszerű programját, mégsem mertek „törvénytelen propagandatevékenységet” folytatni. Láthatták, hogy a Sztójay-kormányban még meglévő kapcsolataik és ismerőseik is magukévá tették a náci álláspontot, és nem